

Dijalogom do Hrvatske mreže za društveno poduzetništvo

Smjernice za razvoj javnih politika - Zakonodavni okvir i društveno poduzetništvo

Sanja Tišma, IRMO

Sadržaj izlaganja

UVOD

OKVIR DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA

ZAKONODAVNI OKVIR U HRVATSKOJ – rezultati ankete i fokus grupe

SMJERNICE ZA RAZVOJ ZAKONODAVNOG OKVIRA DP

Primjeri organizacijskih oblika društvenog poduzetništva

Smjernice za razvoj javnih politika za društveno poduzetništvo

- **zakonodavni okvir i društveno poduzetništvo**
- državna imovina u funkciji razvoja društvenog poduzetništva,
- društveno poduzetništvo, ranjive skupine i socijalne usluge,
- društveno poduzetništvo u poljoprivredi,
- komunikacijski kanali društvenog poduzetništva i nositelja javnih politika te instituti potpore,
- društveno poduzetništvo i obrazovni sustav,
- porezna politika i društveno poduzetništvo,
- društveno poduzetništvo i mladi

Europski okvir za društveno poduzetništvo

STRATEŠKI OKVIR EU

- Prva definicija društvenog poduzetništva na EU razini sadržana u “**Inicijativi za društveno poslovanje**” Europske komisije (*Social Business Initiative*) iz **2011.**
- **Akcijski plan za socijalnu ekonomiju** (2021) orijentiran je na stvaranje uvjeta i otvaranje mogućnosti te šire priznanje društvene ekonomije i društvenog poduzetništva

Europski zakonodavni okvir za društveno poduzetništvo – zemlje članice EU

- Različiti pristupi po pojedinim zemljama
- Razvoj DP ne zahtjeva nužno donošenje posebne zakonske regulative
- Nespostojanje specifičnog pravnog okvira ne mora nužno spriječiti osnivanje i razvoj društvenog poduzeća

Postojanje zakonodavnog okvira o društvenom poduzetništvu u EU

ZEMLJE KOJE IMAJU ZAKONODAVNI OKVIR	NEMA ZAKONODAVNOG OKVIRA	NEPOTPUN ZAKONODAVNI OKVIR, ali ističu pomake u startagijama i prepoznavanju DPa
1. Grčka (od 1999.)	1. Austrija	1. Hrvatska (postoji Strategija razvoja DP u RH, 2015.) 2. Finska 3. Danska 4. Bugarska 5. Luksemburg 6. Poljska
2. Francuska (2014.)	2. Estonija	
3. Češka (2012.)	3. Nizozemska	
4. Italija (2017.)	4. Švedska	
5. Portugal (2013.)	5. Irska	
6. Španjolska (2011.)	6. Cipar	
7. Belgija (niz zakona)	7. Malta	
8. Latvija (2018.)	8. Njemačka	
9. Litva (2004.)	9. Mađarska	
10. Rumunjska (2015.)		
11. Slovačka (2008.)		
12. Slovenija (2011.)		

Italija: Zakon o reformi društvenih poduzeća (2017.)

- omogućava neprofitnim organizacijama da **ostvaruju društvene ciljeve** (primjerice pružanje socijalne pomoći i drugih usluga u zajednici) **obavljanjem gospodarskih aktivnosti**,
- postavlja **jasan pravni okvir** za definiranje društvenih poduzeća (tvrtke i udruge/zaklade koje slijede društvenu misiju),
- društvena poduzeća moraju usvojiti **demokratsko, sudioničko upravljanje** koje uključuje djelatnike, financijere, volonterima, privatne tvrtke i javni sektor,
- društven poduzeća moraju predložiti **društvenu bilancu i kontinuirano mjeriti društveni učinak**,
- uvedene su **fiskalne inovacije**, npr. oslobođanja od poreza na dobit u slučaju zakonom definiranog reinvestiranja u aktivnosti organizacije te mogućnosti raspodjele dobiti dioničarima do određenog limita,
- predviđa se korištenje **napuštene, neiskorištene državne imovine** ili oduzete imovine od organiziranog kriminala za obavljanje djelatnosti društvenih poduzeća.

STRATEŠKI OKVIR DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA U HRVATSKOJ

- **Prvi strateški dokument u kojem se DP izričito pozicionira - Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva 2006.- 2011.;**

"Socijalno ili neprofitno poduzetništvo javlja se u različitim oblicima i kroz različite subjekte stjecanja dohotka nastojeći istovremeno ostvariti ekonomske, socijalne i ekološke učinke. Socijalno poduzetništvo predstavlja praktičnu razinu ideje socijalne ekonomije."

- **Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva 2012. – 2016.** također navodi DP
- **Strategija razvoja društvenog poduzetništva u RH 2015 -2020.**

"Poslovanje temeljeno na načelima društvene, okolišne i ekonomske održivosti, kod kojeg se stvorena dobit/ višak prihoda u cijelosti ili većim dijelom ulaže za dobrobit zajednice"

Strategija razvoja društvenog poduzetništva

- u okviru Mjere 1. predviđena je **uspostava i unaprjeđenje zakonodavnog i institucionalnog okvira za razvoj društvenog poduzetništva**

Planirano je **šest aktivnosti** među kojima i aktivnost:

- dubinska analiza postojećeg zakonodavnog okvira kao podloga za iniciranje usklađenih zakonodavnih promjena s ciljem stvaranja poticajnog okruženja za razvoj društvenog poduzetništva
  - analiza nije provedena
- uspostava **jedinstvene evidencije** (registra) društvenih poduzetnika; aktivnost nije provedena
  - neslužbene evidencije u razdoblju 2014.– 2020. bile su posljedica rada OCD, akademske zajednice i EU mapiranja društvenih poduzeća

ZAKONODAVNI OKVIR DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA U HRVATSKOJ

- Recentne znanstvene analize ukazuju na **nedostatke zakonodavnog okvira vezano uz društveno poduzetništvo** (Vojvodić (2019.), Baturina (2021.))
- Hrvatska **nema poseban zakon** kojim regulira područje društvenog poduzetništva
- Zakonski okvir djelovanja društvenog poduzetništva u Hrvatskoj je uključen **u niz postojećih zakona**

Propisi od najvećeg značaja za sektor društvenog poduzetništva

- Zakon o zadrugama
- Zakon o udrugama
- Zakon o zakladama i fondacijama
- Zakon o ustanovama
- Zakon o trgovačkim društvima
- Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom
- Zakon o javnoj nabavi
- Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva
- Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji
- Pravilnik o vođenju evidencije o braniteljskim socijalno-radnim zadrugama, njihovim upraviteljima i savezima

Dodatni propisi:

- Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, uz vezane Uredbe
- Uredba o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge
- Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom
- Zakon o kreditnim institucijama
- Zakon o kreditnim unijama
- Zakon o porezu na dobit,
- Zakon o porezu na dohodak,

ZAKONODAVNI OKVIR DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA U HRVATSKOJ

- Hrvatski zakonodavni okvir ne prepoznaje društveno poduzeće kao zasebnu pravnu kategoriju
- Prema kriterijima društvenog poduzetništva i društvenog poduzeća u Hrvatskoj nekoliko je aktivnih pravnih oblika :
  - neprofitni: udruga, zadruga, ustanova, zaklada/fondacija
  - profitni: trgovačko društvo i obrt.

Rezultati anketnog istraživanja

- **kvalitativna metoda prikupljanja podataka** –oslanja se na interakciju sudionika odabranih osobina, okupljenih u manje skupine u kojima raspravljaju o zadanim temama
- uz odgovore na postavljena pitanja (npr. anketa) razlika rada u fokus skupini je da se pokušava razotkriti **zašto** ljudi imaju konkretan stav prema nekoj temi (poz/neg)
- u **6 fokus grupa tijekom 2021.** sudjelovalo je ukupno 58 sudionika (Sinj, Vukovar, Metković i Gospić), te je provedeno i anketno ispitivanje (526 ispitanika)

Pitanja za fokus grupu Zakonodavni okvir DP:

1. Kako ocjenjujete zakonodavni okvir vezan uz društveno poduzetništvo te je li on provediv, cjelovit i odgovarajući?
2. Postoje li drugi zakoni koji su relevantni za društveno poduzetništvo?
3. Kako ocjenjujete provedivost zakona vezanih za društveno poduzetništvo?
4. Da li je zakonodavni okvir jasno povezan sa strateško planskim dokumentima u području razvoja društvenog poduzetništva

Rezultati anketnog istraživanja

- 64,26% sudionika anketnog ispitivanja smatra da je **ključno ograničenje za razvoj DP nejasan zakonodavni okvir**
- 61,22 % sudionika smatra da je **ključna potreba u narednih pet godina kvalitetno i jasno zakonodavstvo** vezano za DP
- 96,96% ispitanika smatra da **prioriteti za razvoj društvenog poduzetništva postoje u drugim sektorskim javnim politikama** (socijalna politika, regionalna politika, politika zaštite okoliša, razvoj malog gospodarstva i poljoprivrednu politiku)

Rezultati istraživanja – fokus skupine

Postoje li drugi zakoni koji su relevantni za društveno poduzetništvo?

- 5 sudionika (od 58) je upoznato sa Zakonom o udrugama, Zakonom o zadrugama i Zakonom o zakladama, te je navelo da iako su ti zakoni relevantni u nekoj mjeri za DP, oni i nadalje ne definiraju društveno poduzetništvo niti društvenog poduzetnika na adekvatan način

Kako ocjenjujete zakonodavni okvir vezan uz DP te je li on provediv, cjelovit i odgovarajući?

- 6 sudionika (od 58) je upoznato sa zakonodavnim okvirom društvenog poduzetništva, te su ga ocijenili nedovoljnim ili nezadovoljavajućim za razvoj DP,
- postojeći zakonodavni okvir ne stvara poticajno okruženje za razvoj DP,
- nije donesen jedinstven Zakon o društvenom poduzetništvu,
- nije uspostavljen registar društvenih poduzetnika ,
- potrebno osnovati koordinacijsko tijelo koje bi stvaralo okruženje za razvoj DP
- nije napravljeno detaljno mapiranje i analiza društvenih poduzetnika

Rezultati istraživanja – fokus skupine II

Da li je zakonodavni okvir jasno povezan sa strateško planskim dokumentima u području razvoja društvenog poduzetništva?

- zakonodavni okvir nije jasno povezan sa strateškim planskim dokumentima (od Strateških dokumenata sudionici kao primjer navode samo Strategiju razvoja društvenog poduzetništva u RH, za koju nekoliko sudionika navodi da nije još u cijelosti implementirana).
- nedostatna prepoznatljivost i vidljivosti društvenog poduzetništva,
- potreba intenzivne edukacije svih dionika za razvoj društvenog poduzetništva

Smjernice za razvoj politika u području zakonodavstva i društvenog poduzetništva

- Mapiranje i dubinska analiza društvenih poduzeća, te službena evidencija društvenih poduzeća
- Izrada poticajnog općeg zakonskog akta koji definira društvena poduzeća
- Osnivanje jedinstvenog tijela za koordinaciju i razvoj društvenog poduzetništva
- Podizanje svijesti javnosti o važnosti i ulozi društvenog poduzetništva – promicanje, razumijevanje i vidljivost društvenog poduzetništva

Mapiranje i dubinska analiza društvenih poduzeća

- u proteklih desetak godina u nekoliko navrata provedeno neformalno mapiranje društvenih poduzeća,
- rezultati mapiranja su znatno varirali obzirom na korištene definicije i kriterije prilikom istraživanja,
  - 2019. mapiranje bilježi 526 potencijalnih društvenih poduzeća,
  - ACT grupa 2020. godine u okviru europskog projekta „*European Social Enterprise Monitor (ESEM)*” bilježi 75 aktivnih društvenih poduzeća,

Mapiranje i dubinska analiza društvenih poduzeća su preduvjet za javne politike i podloga za analizu zakonodavnog okvira.

- mapiranje treba uključiti geografsko područje djelovanja, gospodarsku djelatnost, pravni oblik, zadovoljavanje kriterija prepoznavanja društvenih poduzeća, datum osnivanja, broj i strukturu zaposlenih, društveni utjecaj poduzeća, financijsku i nefinancijsku podršku i dr.

Izrada zakonskog akta za društveno poduzetništvo koji definira društvena poduzeća i službena evidencija/registar društvenih poduzeća

- provesti dubinsku analizu postojećeg zakonodavnog okvira,
- analizirati zakonodavne okvire drugih EU zemalja, posebno primjere novijih, inovativnih rješenja poput legislative društvenog poduzetništva u Italiji i Njemačkoj,
- provesti široke konzultacije te identificirati glavne poteškoće i zahtjeve dionika,
- uključiti obavezu mjerenja društvenog utjecaja DP u buduće zakonodavstvo,
- Zakonski regulirati osnivanje registra evidencije društvenih poduzeća (primjerice javni registar društvenih poduzeća u Slovačkoj vodi Ministarstvo rada, socijalnih pitanja i obitelji što je regulirano Zakonom o socijalnoj ekonomiji i društvenim poduzećima).

Osnivanje tijela za koordinaciju i razvoj društvenog poduzetništva

- **slaba agilnost i politička volja** državnih institucija ključna je prepreka sustavnijem razvoju društvenog poduzetništva u Hrvatskoj (izvješću „Društvena poduzeća i njihovi ekosustavi u Europi – Izvješće za Hrvatsku“ 2019.),
- uz zakonodavni okvir je nužno izgraditi **jasan institucionalni okvir** za razvoj društvenog poduzetništva,
- ključni **nositelj aktivnosti** je Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike dok su strateški važniji partneri MINGOR, MF, MZO...),
- važno je **jasno razgraničiti uloge i odgovornosti** ključnih institucionalnih dionika u podršci razvoju društvenog poduzetništva (ministarstva, financijske organizacije i dr.) ,
- važno je uspostaviti **uspostaviti efikasnu koordinaciju** između dionika navedenog institucionalnog okvira, te osnovati jedinstveno tijelo za razvoj društvenog poduzetništva.

Podizanje svijest javnosti o važnosti i ulozi društvenog poduzetništva – promicanje, razumijevanje i vidljivost društvenog poduzetništva

- društvena poduzeća na pozitivan i inovativan način rješavaju brojne društvene probleme i predstavljaju dobrobit za građane,
- niska razina poznavanja koncepta društvenog poduzetništva
- potrebno je osigurati promicanje, vidljivost i razumijevanje društvenog poduzetništva (proizvodi i usluge, dobrobiti, mogućnosti i dr.).
- otvaranje većeg broja društvenih poduzeća omogućava i novo zapošljavanje posebno ugroženih ciljnih skupina u društvu, što može utjecati i na razvojne učinke za cijelo društvo.

Kampanja Buy Social koja je ima za cilj izgraditi tržište za društvena poduzeća.

Označavanje **posebnim oznakama kvalitete ili certificiranjem za društvena poduzeća** kao što su primjeri iz Austrije, Finske, Njemačke, Poljske i Velike Britanije , ali koje je još uvijek i u europskim razmjerima slabo zastupljeno.

Primjeri organizacijskih oblika društvenog poduzetništva

• Zadruge

- Zakon o zadrugama (NN 98/19) u članku 1. definira pojam zadruga: „Zadruga je dragovoljno, otvoreno, samostalno i neovisno društvo kojim upravljaju njezini članovi, a svojim radim i drugim aktivnostima ili korištenjem njezinih usluga, na temelju zajedništva i uzajamne pomoći ostvaruju, unapređuju i zaštićuju svoje pojedinačne i zajedničke gospodarske, ekonomske, socijalne, obrazovne, kulturne i druge potrebe i interese i ostvaruju ciljeve zbog kojih je zadruga osnovana“.
- U Hrvatskoj su najznačajnije su poljoprivredne zadruge. Poljoprivredne zadruge u ukupnom broju zadruga u Hrvatskoj sudjeluju s udjelom od 41,7 posto, dok su idući najzastupljeniji sektori prerađivačka industrija, u kojoj posluje 16,6 posto svih zadruga u Hrvatskoj, te sektor usluga, u kojem se nalazi 16,2 posto svih zadruga, dok se najmanji broj zadruga nalazi se u ribarstvu i turizmu.

Primjer: Socijalna zadruga Humana Nova, Čakovec

- Socijalna zadruga Humana Nova je društveno poduzeće koje potiče zapošljavanje osoba s invaliditetom i drugih društveno isključenih osoba kroz proizvodnju i prodaju kvalitetnih i inovativnih tekstilnih proizvoda od ekoloških i recikliranih materijala za domaće i inozemna tržišta.
- Zadruga zapošljava 37 osoba, od kojih su 23 osobe s invaliditetom i 12 iz ostalih društveno marginaliziranih skupina. Osnovana je 2011. godine u Čakovcu u sklopu projekta „ESCO -edukacija za socijalno zadrugarstvo -nove mogućnosti za osobe s invaliditetom“, a tijekom godina svoje je poslovanje širila, te su otvorene poslovnice u Zagrebu, Poreču i Labinu, te webshop.
- Gospodarska djelatnost zadruge je utemeljena na prodaji korištene odjeće i obuće, ali i recikliranju iste uz konstantno prikupljanje novih materijala.

#što se događa kada recikliramo i kupujemo reciklirano?

- ✓ smanjujemo količinu otpada na odlagalištu, a time i štetni utjecaj koji nastaje njegovim razlaganjem
- ✓ štedimo energiju i prirodne resurse koji se troše proizvodnjom novog

#reciklirajmo zajedno!

Donirali li tekstil nama, mi ćemo ga ponovno uporabiti, u second hand dućanu ili izdvoiti pamuk i od njega napraviti **industrijske krpe**. Ostanke od rezanja krpa, od proizvodnje te preostali, nepotrebni tekstil šaljemo u regeneraciju Zabok na reklažu gdje će nastati novi proizvod - **filc**. Dio ćemo upotrijebiti za izradu novih proizvoda poput papuša, torbi, pernica.

svjetski sedmi resurs

Primjer: Socijalna zadruga Pružimo ruku, Bjelovar

- Socijalna zadruga Pružimo ruke iz Bjelovara teži uspostaviti stabilno poslovanje i održivi razvoj kroz pružanje socijalno uslužnih djelatnosti, (edukacije, stručno osposobljavanje za različite socijalno isključene skupine) te djelatnosti proizvodnje, plasmana i razvoja proizvoda od ekoloških materijala (kukuruzne komušine) utemeljenih na tradiciji i kulturnoj baštini Hrvatske. Tradicijska znanja i vještine pletenja cekera i drugih proizvoda prenose izvorne narodne umjetnice, žene s područja Varaždinske županije, Međimurja i Čakovca. Misija zadruge je stvarati uvjete i omogućiti veću razinu socijalizacije žena žrtava obiteljskog nasilja i nezaposlenih žena, s ciljem bolje uključenosti u društvenu zajednicu.
- Zadruga je nedavno provela projekt Korak naprijed čiji je osnovni cilj bio doprinos povećanju zapošljivosti najranjivijih skupina na tržištu rada kroz pripremu i provedbu inovativnih lokalnih inicijativa za poticanje zapošljavanja usklađenih s lokalnim potrebama i strateškim prioritetima.

Primjeri organizacijskih oblika društvenog poduzetništva

• Udruge

- Udruge su definirane kao svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih, odnosno pravnih osoba koje se, radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, zaštitu okoliša i prirode i održivi razvoj, te za humanitarna, socijalna, kulturna, odgojno-obrazovna, znanstvena, sportska, zdravstvena, tehnička, informacijska, strukovna ili druga uvjerenja i ciljeve koji nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonom, a bez namjere stjecanja dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje toga oblika udruživanja.

Primjer: Udruga DEŠA Dubrovnik – Regionalni centar za izgradnju zajednice i razvoj civilnog društva

- Udruga DEŠA aktivna je od 1993. godine.
- Nastala je kao izraz nastojanja lokalnih žena da pomognu jedna drugoj u traumatskim okolnostima rata. Udruga za svoju misiju određuje: “Promicanjem i pravednim korištenjem resursa lokalne zajednice na načelima kontroliranog održivog razvoja, uz zaštitu okoliša i očuvanje prirodne, kulturne i materijalne baštine, DEŠA pokušava utjecati na smanjenje nezaposlenosti, naročito žena i mladih”.
- Udruga danas ima 42 redovne članice, 25 aktivnih volontera i 7 zaposlenih osoba.
- S ciljem smanjenja nezaposlenosti i osiguravanja prihoda ženama koje su prošle kroz radionice udruga osniva tvrtku DešaPro d.o.o. putem koje nudi usluge, promocije i proizvode izrađene u sklopu radionica udruge. Time Deša Pro pridonosi otvaranju novih radnih mjesta na temeljima eko-socijalne ekonomije, posebice za socijalno isključene kategorije, a koristeći lokalne resurse na principima održivog razvoja.

Primjeri organizacijskih oblika društvenog poduzetništva

• Zaklade – privatne fondacije

- Zaklada i fondacija su pravne osobe. U smislu Zakona o zakladama i fondacijama, zaklada je imovina namijenjena da sama, odnosno prihodima što ih stječe, trajno služi ostvarivanju neke općekorisne ili dobrotvorne svrhe, a fondacija je imovina namijenjena da u određenom vremenskom razdoblju služi ostvarivanju neke općekorisne ili dobrotvorne svrhe.
- Osnivači zaklade prilikom osnivanja zaklade trajno namjenjuju određenu imovinu zakladnoj svrsi (osnovna imovina). Osnovna imovina se ne smije umanjivati već se ona investira radi povećanja, a godišnji se prihod koristi za općekorisne i dobrotvorne svrhe.

Primjer: Adris grupa – Zaklada Adris

- Zakladu Adris osnovala je 2007. Adris grupa s namjerom da pomogne odgovoriti na izazove hrvatskoga društva, nagradi izvrsnost i znanje te trajno promiče kulturu solidarnosti. „Izvorna zamisao projekta Zaklade Adris bila je i ostala promicati kulturu izvrsnosti, znanja i solidarnosti u hrvatskome društvu.
- Zaklada Adris provodi natječaje od 2007. godine za sljedeće programe Zaklade:
- **ZNANJE I OTKRIĆA:** program potpore učenicima i studentima, znanstvenicima i inovatorima, znanstvenim i istraživačkim projektima
- **STVARALAŠTVO, EKOLOGIJA, BAŠTINA I DOBROTA:** program potpore umjetničkom stvaralaštvu i umjetnicima, projektima zaštite prirode, projektima koji pridonose zaštiti i očuvanju hrvatske izvornosti te humanitarnim projektima i pomaganju djeci bez roditelja.

Primjeri organizacijskih oblika društvenog poduzetništva

• Ustanove

- Ustanova je pravna osoba koja se osniva za trajno obavljanje djelatnosti odgoja i obrazovanja, znanosti, kulture, informiranja, športa, tjelesne kulture, tehničke kulture, skrbi o djeci, zdravstva, socijalne skrbi, skrbi o invalidima i druge djelatnosti, ako se ne obavljaju radi stjecanja dobiti.
- Primjer: Made in - inicijativa u Muzeju za umjetnost i obrt - MUO za istraživanje, dizajn, obrt i baštinu koja potiče suradnju i razmjenu znanja između tradicionalnih obrta i suvremenih dizajnera. Kroz različite interaktivne aktivnosti razvoja publike, projekt će zagovarati pristupačan i inkluzivan dizajn i predstaviti europsku zanatsku baštinu široj javnosti.
- Tradicionalni zanati i tvornice predstavljaju vrlo vrijedan segment lokalnog kulturnog i umjetničkog identiteta i nematerijalne kulture. Osobito u doba globalizacije, obrti - usko povezani s lokalitetima u kojima nastupaju - predstavljaju način očuvanja lokalnog identiteta i lokalne prepoznatljivosti.
- Cilj projekta je očuvanje ovog kulturnog potencijala djelovanjem na različitim razinama: sakupljanjem detaljne dokumentacije o odabranim lokalnim obrtnicima i proizvođačima; organiziranjem rezidencija i razvijanjem projekata koji povezuju obrtnike i dizajnere; i na kraju, poticanjem interakcije dizajnera i obrtnika s različitim publikama kroz suradničke procese razmjene znanja i stvaranja.

Primjeri organizacijskih oblika društvenog poduzetništva

- **Zaštitne i integrativne radionice**

- Cilj Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom je zaštita osoba s invaliditetom te uređivanje procesa njihova zapošljavanja na otvorenom tržištu rada. Prema članku 18. navedenog zakona, ustanove ili trgovačka društva koja se osnivaju s ciljem zapošljavanja osoba s invaliditetom, a zapošljavaju najmanje 40% osoba s invaliditetom u odnosu na ukupni broj zaposlenih dobivaju status integrativne radionice. Ustanove ili trgovačka društva koja zapošljavaju minimalno 51% osoba s invaliditetom u odnosu na ukupni broj zaposlenih isključivo na zaštitnim radnim mjestima dobivaju status zaštitne radionice (članak 20.). Zakon također regulira područje samozapošljavanja osoba s invaliditetom.

Primjeri organizacijskih oblika društvenog poduzetništva

• Integrativna radionica

- Prema Pravilniku o zaštitnim radionicama i integrativnim radionicama za zapošljavanje osoba s invaliditetom, Ministarstva rada i mirovinskog sustava („Narodne novine“, broj 75/18. –u daljnjem tekstu: Pravilnik) integrativna radionica je ustanova ili trgovačko društvo, koje zapošljava osobe s invaliditetom na temelju nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju, kojim je utvrđeno da zbog svog invaliditeta mogu postići od 30% do 70% očekivane radne učinkovitosti .
- Integrativna radionica mora imati zaposleno najmanje 40% osoba s invaliditetom u odnosu na ukupan broj zaposlenih. Osobama s invaliditetom zaposlenim u integrativnoj radionici mora se, u obavljanju poslova osigurati stručna podrška, nadzor i vodstvo stručnih radnika koji rade u integrativnoj radionici, te zbog toga u integrativnim radionicama rade stručni radnici i radni instruktori.

Integrativna radionica

- U Hrvatskoj djeluju za sada pet integrativnih radionice i to:
  - 1) Labtexd.o.o.iz Zagreba koja se bavi proizvodnjom posteljnog rublja, štepanog programa, radne i zaštitne odjeće za potrebe ugostiteljstva, industrije i medicine;
  - 2) Hedona d.o.o. križevačka čokolaterija;
  - 3) Krokoteks d.o.o. iz Svetog Ivana Zeline koji se bavi proizvodnjom i najmom tekstila te pružaju usluge dobave, stručnog čišćenja i pranja, te strojne obrade visokokvalitetnog tekstila koji se koristi u industriji, zdravstvu, hotelijerstvu i gastronomiji te sigurnosti.
  - 4) Znak tišine d.o.o.
  - 5) Ivančica d.d. - Radna jedinica za zapošljavanje osoba s invaliditetom
- <https://www.zosi.hr>

Primjeri organizacijskih oblika društvenog poduzetništva

• Zaštitna radionica

- Zaštitna radionica je ustanova ili trgovačko društvo koje osigurava zaštitna radna mjesta za osobe s invaliditetom za koje je nalazom i mišljenjem centra za profesionalnu rehabilitaciju (u daljnjem tekstu: nalaz i mišljenje centra) utvrđeno da su zapošljive samo na zaštitnim radnim mjestima, a zbog svog invaliditeta mogu postići od 30% do 70% očekivane radne učinkovitosti.
- Prema Pravilniku o zaštitnim radionicama i integrativnim radionicama za zapošljavanje osoba s invaliditetom zaštitna radionica mora imati najmanje 5 zaposlenih, a od ukupnog broja zaposlenih najmanje 51% moraju biti osobe s invaliditetom zaposlene na zaštitnim radnim mjestima. Zaštitna radionica mora ispuniti kadrovske, tehničke i organizacijske uvjete propisane Pravilnikom te imati izrađen poslovni plan s financijskim pokazateljima. U Hrvatskoj djeluje 7 zaštitnih radionica prema evidenciji Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Primjer: URIHO – Ustanova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

- URIHO je pravni slijednik nekadašnjeg poslovnog sustava pod nazivom DIOZ koji je nastao 1978. godine udruživanjem tadašnjih samostalnih zaštitnih radionica: DES-a za gluhe i nagluhe osobe, Ivančice za kronično oboljele osobe, OSVIT-a za invalide rada i ZIRI-a za tjelesne invalide te osoba sklonih asocijalnom ponašanju. Navedeno poduzeće, temeljem ugovora o preoblikovanju i spajanjem 10 društava 1996. godine mijenja svoj naziv u URIHO, ustanovu za rehabilitaciju hendikepiranih osoba profesionalnom rehabilitacijom i zapošljavanjem, a njezini osnivači bili su Grad Zagreb i Hrvatski savez gluhih i nagluhah.
- Djelatnost URIHO-a uključuje profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom te je važna za cjelokupno društvo. Ustanova danas zapošljava nešto više od 500 djelatnika od čega oko 60% čine osobe s invaliditetom. Zaštitno zapošljavanje odvija se u okviru gospodarskih grana za tekstil, keramiku, metal, kožu, kitničarstvo, ortopediju, kartonažu i tisak.

Hvala na pažnji!

sanja.tisma@irmo.hr

maja@irmo.hr